

GWA ARTIKELSERIE

Titel: Bygget av tunneln i Hallandsåsen - Fråga om tillstånd till bortledning av grundvatten – Mål B 2560-03

Rättområde: Miljö rätt

Författare: Malin Wikström

Datum: 2005-03-23

Enligt Högsta domstolens dom i mål B 2560-03 har det krävts tillstånd enligt vattenlagen (1983:291) till att leda bort inträngande grundvatten i blivande bergtunnlar genom Hallandsåsen.

Bakgrund

Genom en del deldom den 24 november 1992, mål M 13-99, lämnade dåvarande vattendomstolen i Växjö Banverket tillstånd till bortledning av grundvatten i Hallandsåsen. Enligt domen begränsades den högsta mängden vatten som fick ledas bort (maximalt 33 liter vatten per sekund eller 3,5 liter per sekund och 1 000 meter tunnelsträcka). Efter att tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen) konstaterat att det leddes bort för mycket vatten och att Länsrätten i Skåne län konstaterat att begränsningen av mängden vatten som fick ledas bort var en del i själva tillståndet, lämnades ärendet in till åklagarmyndigheten, som väckte åtal för brott mot vattenlagen mot tre chefer inom Banverket. Dessutom ansökte åklagaren om att Banverket skulle åläggas företagsbot.

Tingsrätten och hovrätten friade de tilltalade från brott. Därefter drevs målet vidare till Högsta domstolen som endast prövade frågan om det hade krävts tillstånd enligt

vattenlagen att leda bort inträngande grundvatten i blivande bergtunnlar genom Hallandsåsen.

Högsta domstolens dom

Prövningen gjordes med tillämpning av den numera upphävda vattenlagens bestämmelser. Bestämmelserna motsvaras av i sak i allt väsentligt överensstämmande bestämmelser i miljöbalken.

Bortledande av grundvatten är vattenföretag och som huvudregel gäller att det krävs tillstånd för ett vattenföretag. Överträdelser av tillståndsplikten är straffbelagda med undantag för ringa fall. Det krävs dock inte tillstånd för ett vattenföretag om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom företagets inverkan på vattenförhållandena.

Huruvida tillståndsplikt förelegat skall i princip bedömas med utgångspunkt i förhållandena innan företaget inleddes.

Högsta domstolen konstaterade sammanfattningsvis att:

- Varje form av bortledande av grundvatten är enligt huvudregeln att se som ett tillståndspliktigt vattenföretag oavsett vilket syfte bortledandet har.
- Det finns inget stöd för att det sätt på vilket sätt vatten leds bort har någon betydelse för om det är att se som vattenföretag eller inte.
- Med att grundvatten leds bort får i första hand förstås åtgärder som medför att vattnet förlorar egenskapen att utgöra grundvatten eller med andra ord att

vattnet förs upp över markens yta. Ett underjordsbygge som medför förflyttningar av grundvatten utan att detta upphör att vara grundvatten är inte att se som ett bortledande även om detta påverkar grundvattennivåerna.

- Om grundvatten befinner sig ovanför kringliggande marknivå, och det efter exempelvis borrning leds ut av sig själv på grund av självfall, anses bortledandet fortfarande utgöra ett vattenföretag som inverkar på grundvattenförhållandena.

Sammanfattning

Högsta domstolen delar således inte Banverkets, de tilltalades samt underinstansernas uppfattning att det är tunneldrivningen, vilken inte är ett tillståndspliktigt vattenföretag, som påverkat vattenförhållandena i åsen.

Högsta domstolen ansåg istället att inträngningen av grundvatten i tunneln skall anses ha ingått som ett led i vattenföretaget och inträngningen skall beaktas vid bedömningen av vilken inverkan som företaget haft på grundvattenförhållandena i Hallandsåsen.

Enligt vår uppfattning har Högsta domstolen genom sin dom rättat till en uppenbar felaktig tolkning av vad som utgör ett vattenföretag. Det är således inte syftet med eller orsaken till bortledandet av grundvatten som är avgörande för definitionen av vad som utgör ett vattenföretag, utan den förväntade risken för ändring av grundvattenförhållandena skall beaktas vid bedömningen av om det krävs tillstånd enligt vattenslagen - miljöbalken.